

6. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΓΟΥΡΖΟΥΜΙΣΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΧΑΪΑΣ

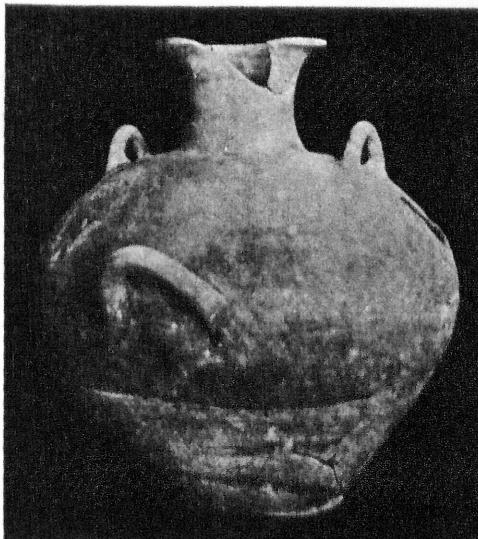
'Ἐπὶ τῶν ἐσχάτων λοφωδῶν συμπλεγμάτων [τοῦ Παναχαικοῦ ὁρούς, σχηματιζόντων χαράδραν διαρρεομένην ὅπὸ χειμάρρου ὁρμητικοῦ καὶ ἐπὶ τῶν κλιτύνων αὐτῶν εἰς ὄψιν 748 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐν δήμῳ Φαρῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀχαΐας κεῖται τὸ γεννέαν χωρίον Γουρζούμισα, δρυῶς μετονομασθὲν εἰς Λεόντιον.

Τὸ χωρίον εἶναι πλούσιον εἰς φυσικὰς καλλονὰς καὶ προϊόντα καὶ βλάστησιν, ἀλλὰ πτωχότατον λόγῳ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἀπέχον περὶ τὰς πέντε ὥρας ἀπὸ τῆς Χαλανδρίτης καὶ περὶ τὰς τρεῖς ὥρας ἀπὸ τοῦ πλησιεστέρου σημείου πρὸς τὴν ἀμαξιτὴν ὁδῶν Πατρῶν - Καλαβρύτων.

'Εκτὸς τοῦ διαρκῶς δέοντος χειμάρρου, εὐθὺς ἄνωθι τοῦ χωρίου ὑπάρχει κεφαλόβρυσον ἀφθόνου ὕδατος, ἐξ οὗ ὑδρεύεται τὸ χωρίον. Ολίγα μέτρα ὑψηλότερον τοῦ κεφαλοβρύσου ἀρχεται δάσος ἐξ ἐλατῶν.

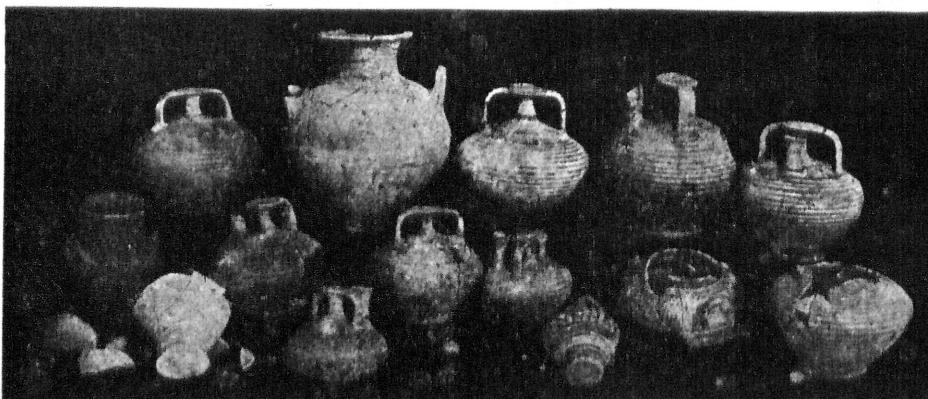
'Ολίγα μέτρα κάτωθι τοῦ κεφαλοβρύσου ἔκτείνεται τὸ λαξευτὸν Μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον, τὸ δποῖον κατὰ τὸ λῆξαν θέρος ἡρευνήσαμεν. Εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους καὶ δὴ εἰς τὴν παναρχαίαν ἐποχὴν τὰ ἐκ τῆς πηγῆς ἐκρέοντα ὕδατα εἰχον ἀλλην διεύθυνσιν διοῖς, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἤλλαξαν κοίτην καὶ διῆλθον ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν μαλακῶν βράχων τοῦ ψαμμίτου τοῦ Μυκηναϊκοῦ νεκροταφείου καὶ ἐπήνεγκον μεγάλην καταστροφήν. Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κατέφαγον διοκλήρους δγκους ἐκ τοῦ πρανοῦς τοῦ λόφου, ἐφ' οὐ τὸ νεκροταφεῖον, καὶ ἐσχημάτισαν σχεδὸν κάθετον τομῆν, διὰ τῆς καταπτώσεως τῶν βραχωδῶν δγκων, ἐφ' ὃν κυρίως καὶ εὐτυχῶς ἦσαν αἱ μακραὶ εἴσοδοι τῶν λαξευτῶν σπηλαίων.

Οὕτω ἐρευνῶν τὴν ἀπότομον καὶ κάθετον τομῆν τοῦ βράχου, τὴν οὖτο σχηματισθεῖσαν, διέκρινα ἐπ' αὐτοῦ τὰς λιθοκτίστους θυρίδας τῶν λαξευτῶν σπηλαίων, ὃν τινὲς ἀπρόσιτοι λόγῳ τοῦ ὄψιος ἦσαν κεκαλυμμέναι ὅπὸ πρίνων καὶ πλατάνων.

Εἰκ. 1. Μέγας ὑστερομηκυναϊκὸς τετράωτος ἀμφορεύς.

Ἡρεύνησα ἵκανοὺς τάφους καὶ ἐν τῇ καθέτῳ τομῇ καὶ περαιτέρῳ, ὅπου δὲν εἶχεν ἐπιφέρει καταστροφὴν τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ μόνον ἔνα τάφον ὅλως ἀσύλητον εὗρον, οὐ τὴν θυρίδα ἥνοιξα διὰ κλίμακος ἀνελθὼν μέχρις ἐκεῖ.

Εἰκ. 2. Ποικίλα ύστερομυκηναϊκά ἄγγεια καὶ θραύσματα ύστεροελλαδικά.

Τὰ ἐντὸς τοῦ τάφου εὑρήματα συνίσταντο εἰς ἔνα μέγαν ἀμφορέα μὲ τέσσαρα δτα καὶ εἰς δέκα ἀλλα μικρότερα ἄγγεια, τυφλόστομα ἀμφορείδια, λεβήτια, κρατηρίσκους, ἀπαντα ἐν ἀρίστῃ διατηρήσει καὶ εἰς ἐν πήλινον σφρονδύλιον. Τὰ ἄγγεια ἐκόμισα εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν Πατρῶν, ὃν τὸν καθαρισμὸν καὶ τὴν φωτογράφησιν μόλις πρὸ μικροῦ ἔξετέλεσα.

Εἰκ. 3.
Μικρὰ πρωτοελλαδικὴ
οἰνοχόη.

"Απαντα φέρουσι, (εἰκ. 1 καὶ 2) τὴν γεωμετρικὴν διακόσμησιν τῶν ύστερων Μυκηναϊκῶν χρόνων, τεμάχιά τινα εἶναι ύστεροελλαδικὰ καὶ ἐν πρωτοελλαδικὸν (εἰκ. 3).

Ἐις τὴν θέσιν αὐτὴν ὑπολείπεται εἰσέτι ἵκανὴ ἐργασία, ὡς ὑπολείπεται εἰσέτι καὶ ἡ ἔρευνα ἐτέρου νεκροταφείου περὶ τὰ 20 λεπτὰ ἀπέχοντος ἐκεῖθεν καὶ ἀνήκοντος καὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ τὸ πρῶτον.

Ἄλλὰ ποία εἶναι ἡ πόλις αὕτη;

Ἐις τὰς ἀπέναντι τοῦ νεκροταφείου μετὰ τὴν χαράδραν λοφοσειρὰς ὑπάρχουσιν τὰ ἔχνη πολίσματος, τὰ ὅποια ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον Λεόντιον πιθανώτατα, τὸ δποῖον ἀντικατέστησε τὰς ἀρχαίας Ρύπας, ἐνωρὶς ἔξαφανισθείσας, εἰς τὴν Ἀχαικὴν δωδεκάπολιν (Πολυβ. II, 41. V, 34. καὶ Leake Morea III, p. 419).

Τὰ ἔρείπια ταῦτα κεῖνται παρὰ τὸ αὐτόθι ἐκκλησίδιον τοῦ ἄγίου Ἀνδρέου, ἵδρυμένη ὑπὸ τῆς εὐλαβείας τῶν κατοίκων εἰς ἀνάμνησιν τοῦ δι τοῦ συνελήφθη ὁ πολιοῦχος Πατρῶν Ἀπόστολος Ἀνδρέας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων στρατιωτῶν, καὶ ὅλιγον ἀγωθεν αὐτοῦ παρὰ τὸν ἄγιον Κωνσταντίνον καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου σφέζονται σαφῇ τὰ ἔχνη τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως τῶν ἴστορικῶν χρόνων.

Ἐὰν τὸ φρούριον τοῦτο τῶν ἴστορικῶν χρόνων περιέχῃ καὶ λείψανα παναρχαίας ὀχυρώσεως, ἐὰν τὰ ἔχνη τῆς πόλεως τοῦ Λεοντίου φθάνουν εἰς τοὺς παναρχαίους χρόνους, ἐὰν δηλ. εἰς τὴν θέσιν αὐτήν ὑπῆρχεν ἡ πόλις ἡ παναρχαία, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ ἔρευνηθὲν Μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον ὃς καὶ τὸ περαιτέρῳ ἔρευνηθησόμενον, ὅλα ταῦτα εἶναι ζητήματα, τῶν δοποίων τὴν λύσιν θὰ ἐπιδιώξῃ ἡ ἔρευνα τοῦ ἔπομένου ἔτους.

Ν. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ

7. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΤΕΛΛΗΝΗΙ

Ἄφορμὴν εἰς τὴν ἀνασκαφικὴν ἔρευναν τῆς Ἀχαιϊκῆς Πελλήνης παρέσχεν ἡ κατασκευὴ τοῦ παρὰ τὸ χωρίον Ζούγρα τμήματος τῆς ἀπὸ Ξυλοκάστρου εἰς Τρίκαλα ἀγούσης ἀμάξιτοῦ, καθ' ἣν οἱ ἔργαται προσέκρουσαν, ἐν θέσει Πόρτες καὶ ἀλλαχοῦ, εἰς ἀρχαῖα λείψανα καὶ τάφους, ὃν τοὺς λίθους ἀφαιρέσαντες ἐχρησιμοποίησαν ἀνεμποδίστως πρὸς οἰκοδομίαν νεωτέρων ἐντοπίων κτισμάτων ὃς π. χ. τοῦ παρὰ τὴν εἰρημένην ἀμάξιτὸν καφφενείου τοῦ Ἰω. Γκόλια, ὅπερ δλόκληρον ἐκτίσθη ἐκ λίθων ἀρχαίων, ὃν εἰς ἐνεπίγραφος. Μεταβάτη ἐπὶ τόπου πρὸς ἔξετασιν τῶν γενομένων ζημιῶν ἐθεώρησα σκόπιμον, πρὸς πρόληψιν περαιτέρω λεηλασίας τῶν ἀρχαίων κτισμάτων, νὰ ἐπιληφθῶ ἀμέσως τῆς συστηματικῆς ἔρευνῆς τῆς ἀρχαίας Πελλήνης, ἥς τὴν θέσιν πάντες οἱ παλαιότεροι τοπογράφοι¹ καθώρισαν ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ χωρίου Ζούγρα ἡμικυκλικῶς ὑψούμενης καὶ γεμούσης ἀρχαίων λειψάνων ωάχεως Τσέρκοβας², στηριχθέντες κυρίως ἐπὶ τῶν σχετικῶν

¹ Leake: Travels in the Morea. London 1830 τόμ. III σελ. 216. Puillon - Boblaye: Recherches σ. 29. Curtius: Peloponnesos. Gotha 1851 τόμ. I σ. 481. Bursian: Geographie von Griechenland τόμ. 2 σ. 341. Fraser: Pausanias description of Greece. London 1898 τόμ. IV σ. 481.

² Ἡ ὀνομασία τῆς ωάχεως Τσέρκοβα προηλθε πιθανώτατα ἀπὸ τῆς παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς, ἥς τὰ ὅγκωδη ἔρείπια προβάλλουσι κατὰ τὸ βόρειον ἄκρων τῆς ωάχεως. Τσέρκοβα (Crekva) σημαίνει ωασσιστή τὴν ἐκκλησίαν τὸ ὄνομα λοιπὸν θὰ ἐδόθη πιθανῶς εἰς τὴν ωάχιν ἥδη ἀπὸ τῆς Σλαβικῆς ἐποικήσεως τῆς Πελοποννήσου.